

NIEUWSBRIEF

mei 1999

De HVC-NIEUWSBRIEF wordt uitgegeven door de Historische Vereniging Capelle aan den IJssel en verschijnt viermaal per jaar. De leden ontvangen de nieuwsbrief gratis.

De contributie van de vereniging bedraagt f.25,00 per jaar; voor 65-plussers en CJP-ers f.15,00.

INHOUD

- 452 Programma ledenvergadering
- 453 Balans en Resultatenrekening
- 454 Begroting
- 455 Jaaroverzicht
- 458 "Ik was een man van de straat"
- 461 "De oude Spoorlijn Rotterdam-Gouda"
- 462 Depot 's-Gravenweg 325
- 463 Het Historisch Museum
- 464 Lijst van Bestuursleden

secre.HVC: postbus 136, 2900 AC Capelle aan den IJssel tel.4505981

druk : Graphotech Copy Centers, Rotterdam

PROGRAMMA VAN DE LEDENVERGADERING VAN 19 MEI 1999

Het bestuur nodigt u hierbij uit tot bijwoning van de jaarlijkse ledenvergadering, die zal worden gehouden op woensdag 19 mei 1999 in het Historisch Museum, gevestigd in het J.A.Beijerinkgemaal, Bermweg 13 te Capelle aan den IJssel.

De ledenvergadering begint om 19.30 en duurt tot 20.30 uur.
Na de daaropvolgende pauze is de vergadering openbaar.

PROGRAMMA

1. Opening
2. Mededelingen
3. Goedkeuring van de notulen van de ledenvergadering van 8 april 1998. Deze notulen kunt u vinden in de Nieuwsbrief van juli 1998.
4. Jaarverslag 1998
5. Jaarrekening 1998
6. Verslag kasconrôlecommissie
7. Goedkeuring Jaarrekening 1998
8. Begroting 2000
9. Verkiezing bestuursleden
Statutair zijn aan de beurt van aftreden mevr.Swets en de heren H.G.Gerritsen, J. de Gier, P. van der Vaart en T.Verkaik.
Allen stellen zich herkiesbaar.
10. Verkiezing lid kasconrôlecommissie
Aan de beurt van aftreden is de heer R. van Wijk.
11. Rondvraag
12. Sluiting

Na de pauze zal om 21.00 uur de heer C.J. de Koning uit Capelle aan den IJssel een lezing houden met als titel

"Autobusdienst Gebr. Van Gog Rotterdam-Gouda 1922 - 1967".

Dit naar aanleiding van een door de heer de Koning samengestelde uitgave met dezelfde titel.

Toelichting bij de resultatenrekening:

Nieuwsbrieven: de drukkosten en een maal porto. De verzending is dit jaar drie maal gesponsord door de heer R.P.F. de Groot.

Vakbladen/Lidmaatschap: dit jaar zijn we lid geworden van de Nederlandse Museum Vereniging.

Verzekeringen: voor de tentoonstelling "Twee duizend jaar droge voeten langs de Hollandsche IJssel" is een extra verzekering afgesloten van fl. 560,--

Telefoon: het alarm werkt via de telefoonlijn.

Consumpties: gebruikt bij vergaderingen, jaarvergadering, opening tentoonstelling enz.

Subsidie Provincie Z-H: deze is gegeven voor de tentoonstelling "Twee duizend jaar droge voeten langs de Hollandsche IJssel".

Historische Vereniging Capelle aan den IJssel

Begroting voor 2000

Inkomsten		Uitgaven	
Contributie	4.400,--	Nieuwsbrieven	1.800,--
Subsidie gemeente	20.500,--	Bestuurskosten	1.000,--
Rente	1.000,--	Huur Historisch Museum	8.000,--
Giften	1.000,--	Gas/electra Depot en Historisch Museum	5.500,--
Gemeente stim.vrijw.	2.300,--	Organisatie en lidm.sch	1.500,--
		Verzekeringen	1.000,--
		Onk. Dief- en Duifhuis	1.000,--
		Onk. Depot	3.000,--
		Onk. Hist. Museum	5.000,--
		Alarm/ Telefoon	1.200,--
		Onkosten vrijwilligers	2.500,--
		Consumpties	500,--
Verlies-saldo	3.300,--	Monumentendag	500,--
	=====		=====
Totaal	32.500,--		32.500,--

Historische Vereniging Capelle aan den IJssel

Balans per 31.12.1998

Bezittingen	1997	1998	Schulden	1997	1998
Girorekening	18.412,73	3.641,64	Eigen vermogen	18.181,48	18.441,41
Girorenterek.	150,88	1.244,03	Inv. oude pand.	500,00	500,00
ABN-AMROriant	31.863,46	28.105,48	Voorz. jaarboek	8.000,00	8.000,00
Kas	16,88	255,57	Res.inr. Museum	15.000,00	8.179,34
Vitrines	2.500,00	3.057,50	Kruisposten	12.262,50	1.959,97
Computer	1.000,00	500,00			
Vorr. boeken		276,50			
	=====	=====		=====	=====
Totaal	53.943,98	37.080,72		53.943,98	37.080,72

Resultatenrekening per 31.12.1998

Uitgaven		Inkomsten	
Afschrijving computer	500,00	Contributie	4.645,00
Afschrijving vitrines	500,00	Subsidie gemeente	23.100,00
Dief- en Duifhuis	1.229,32	Ontvangen rente	1.351,71
Depot 's-Gravenweg	2.875,69	Gem. subs. vrijwilligers	1.800,00
Historisch Museum	5.513,69	Giften	1.491,90
Huur	8.175,00	Subs. Provincie Z-H	1.500,00
Onkosten vrijwilligers	2.523,50	Verkoop boeken	755,50
Nieuwsbrieven	1.539,00	Gem.verg. Monumentendag	789,05
Bestuursk./kantoorart.	984,27		
Aankoop hist. mat./boek.	87,90		
Organisatiekosten	609,30		
Vakbladen/Lidmaatschap.	864,26		
Verzekeringen	1.077,42		
Telefoon	694,32		
Gas/Elektra	5.276,03		
Kosten alarm	504,11		
Consumpties	508,24		
Onk. Monumentendag	800,38		
Inkoop boeken	910,80		
Winst - saldo	259,93		
	=====		=====
Totaal	35.433,16		35.433,16

Toelichting bij de balans:

Vitrines : dit jaar is er een vitrine gekocht.

Kruisposten : nog te betalen rek. gas/elektra '98	fl. 1.871,91	
drukkosten Nieuwsbrief dec. '98	251,86+	
	=====	2.123,77
voorschot hr. Verkaik	100,--	
voorschot hr. van Beusekom	50,--	
restant voorschot hr.Elhorst	13,80+	
	=====	163,80-
	=====	
over	fl. 1.959,97	

JAAROVERZICHT 1998

De activiteiten van onze vereniging vonden dit jaar plaats op 3 locaties.

In het op 25 oktober 1997 geopende Historisch Museum in het Jan Anne Beijerinckgemaal was tot eind augustus de tentoonstelling "Het Kasteel van Capelle 1275-1525" te bezichtigen. Door middel van o.a. fraaie prenten werd een beeld gegeven van het leven in de Middeleeuwen. Bovendien konden door medewerking van het Rotterdams Historisch Museum en het Bureau voor Oudheidkundig Onderzoek in Rotterdam en omgeving, belangrijke historische voorwerpen worden tentoongesteld, die werden gevonden bij de opgravingen in de zestiger jaren en in 1984.

Op 10 oktober werd de expositie "2000 jaren droge voeten langs de Hollandsche IJssel" door wethouder J.Tammel geopend. Deze expositie was tot maart 1999 te bezichtigen. Er werd een beeld gegeven van de waterstaatszorg in de Alexanderpolder.

Naast deze twee grote tentoonstellingen werd nog een aantal kleinere ingericht:

- "Beatrix - 60 jaar - Capelle", waarin niet alleen aandacht werd besteed aan het leven van de koningin, maar eveneens aan dat van een even oude Capelse en aan de gebeurtenissen die in Capelle in deze 60 jaar plaatsvonden. Deze tentoonstelling werd geopend door wethouder D.Kroos van der Meijden.
- "Wilhelmina koningin der Nederlanden". Een expositie over het leven van koningin Wilhelmina, die in 1898 op 18-jarige leeftijd als koningin werd ingehuldigd, met daarbij een beschrijving van de internationale en nationale geschiedenis in deze periode tot haar overlijden in 1963.
- "Steengoed". Een tentoonstelling die gewijd was aan het behoud van oude gebouwen en het gebruik van bouwmaterialen ter gelegenheid van de landelijke Open Monumentendag.

Voorts waren er nog kleine tentoonstellingen van

- oude gereedschappen,
- oud speelgoed en
- prenten en schilderijen van oud-Capelle, gemaakt door amateur-kunstenaars.

Op Hemelvaartsdag werd een fietstocht georganiseerd door historisch Capelle met als vertrek- en eindpunt het Historisch Museum. De rit

ging langs het Oude Laantje en Schielandsch Hooge Zeedijk naar de Couwenhoek. In Nieuwerkerk aan den IJssel werd een bezoek gebracht aan de historische boerderij "Nooitgedagt" aan de 's-Gravenweg, waarin de Nieuwerkerkse Oudheidkamer is gevestigd.

Het Historisch museum is iedere zaterdag geopend van 13.00 tot 16.00 uur en in 1998 was het eveneens open op Hemelvaartsdag. Er zijn steeds 2 vrijwilligers aanwezig voor het geven van toelichting bij het tentoongestelde. Op aanvraag werden rondleidingen georganiseerd voor groepen en scholen, waarvan druk gebruik werd gemaakt. Het blijkt dat niet alleen Capellenaren, maar eveneens mensen uit andere gemeenten de tentoonstellingen bezoeken. Met name is er belangstelling van bewoners van de Alexanderpolder. Bij een voorzichtige schatting komen wij voor 1998 op een aantal bezoekers van 2000.

In het historische Dief- en Duifhuis, dat als "kleinste museum van Nederland" in september 1997 door wethouder J.Tammel werd geopend, waren in 1998 de exposities "Scholen in Capelle" en "De Oude Plaats" te bezichtigen.

Dit museum is iedere eerste zaterdag van de maand geopend van 13.00 tot 16.00 uur en ook hier zijn steeds 2 mensen aanwezig voor het geven van toelichting. In verband met kou en vocht, waardoor de foto's en voorwerpen zouden kunnen worden aangetast, is het museum in de wintermaanden gesloten.

De belangstelling voor het tentoongestelde was bijzonder groot, vooral van de zijde van de "oude" Capellenaren, waardoor de openingsdagen dikwijls de vorm van een reünie aannamen.

De exposities, zowel in het Historisch Museum als in het Dief- en Duifhuis, zijn gratis voor het publiek toegankelijk. De boekjes, die betrekking hebben op de betreffende tentoonstelling, zijn eveneens gratis verkrijgbaar. Door deze boekjes komt een beschrijving van de Capelse geschiedenis tot stand.

In het depôt van de vereniging, dat is gevestigd in de boerderij 's-Gravenweg 325, wordt wekelijks door een aantal vrijwilligers gewerkt aan het herstellen en conserveren van de in bezit van de HVC zijnde historische voorwerpen en aan het registreren van foto's en documenten. De vrijwilligers zullen hierbij in 1999 terzijde worden gestaan door de Vereniging Cultureel Erfgoed Zuid-Holland in de

vorm van het volgen van de cursus "Afgestoft en ingeboekt".

Ook in 1998 werden ons door instellingen en particulieren voorwerpen e.d. geschonken of in bruikleen afgestaan. Hiervoor namens het bestuur onze dank.

In overleg met de gemeente, eigenaresse van de boerderij, en de bewoner, de heer Schinkel, zal een gedeelte van de stal in gebruik worden genomen als werkplaats van het depot. Enkele vrijwilligers zijn reeds enige tijd bezig de ruimte hiervoor geschikt te maken.

Wij maken u erop attent dat alle 3 lokaties van de vereniging voorkomen op de Monumentenlijst.

Ook in 1998 werd door de HVC viermaal een nieuwsbrief aan de ruim 200 leden verzonden met verenigingsnieuws en artikelen over de historie van Capelle. Bovendien verschenen op verzoek van de HVC bij uitgeverij A. van Wijngaarden 2 publicaties, t.w. "De polders van Capelle" door P.Breedijk en "Capelle toen en nu" van P.Weijling.

In het openbare gedeelte van de ledenvergaderingen van 8 april werd door de heren J.W.A.J.Damsteeg en P.J.C.Weijling een interessante dialezing gegeven met de titel "Het verhaal van ons gemaal".

Uit het bovenstaande blijkt dat in 1998 hard is gewerkt door de 9 bestuursleden, de 2 adviseurs en de 12 vrijwilligers. Als voorzitter dank ik hen voor hun enthousiasme.

S.Elhorst, voorzitter

In "De Havenloods" van donderdag 10 oktober 1974 vonden wij het onderstaande interview van Nick Morelis met Hendrik Heuvelman, een in zijn tijd bekende Capellenaar met de bijnaam "Rooie Henk".

"IK WAS EEN MAN VAN DE STRAAT, MET STAKINGEN GING IK VOOROP"

"Neem nou Arie van Walsum. Hij bezat een rietmattenfabriekje. Zijn kinderen hadden geen broek aan hun achterste. Rijst uit water moet je eten, zei hij altijd, dan word je rijk. Hij trouwde een niet onbemiddelde vrouw. Twee van hun zoons werden burgemeester en een derde kreeg een steenplaats".

Dit is één van de tientallen verhalen opgetekend uit de mond van Hendrik Heuvelman, socialist van het eerste uur, waarschijnlijk de enige nog in leven zijnde vergaarbak van een reeks Capelse feiten en anekdotes van rond de eeuwwisseling. Naast oude tekeningen, de burgerlijke stand en kerkregisters, is hij eigenlijk Capelles enige archief.....

Kortgeleden, om precies te zijn op 24 september 1974, vierde Hendrik Heuvelman zijn tachtigste verjaardag. Met een grote aanleg voor historische gegevens en een ijzersterk geheugen, vertelt Heuvelman over zijn jeugd.

Hij woonde toen in de Dubbele Buurt, dat was benedendijks ongeveer ter hoogte van een snijpunt gelegen in het verlengde van de Meerkoetstraat, zuidelijk van de Kievitslaan. Bij toeval was de familie Heuvelman daar terecht gekomen. Hendriks vader voer op een eigen houten aakje slik van boven de rivier naar de steenplaats "De Couwenhoek", bovendienjs gelegen ter hoogte van de rioolwaterzuivering en de Gruttosingel.

Over hun huisje vertelt Heuvelman dat het een vrije woning was; de huur bedroeg 90 centen in de week. Het bestond uit een woonkamer, een klein kamertje en een bedstee met boven twee bedsteden. In de kamer zat een gat in de vloer, de vuurpot met daarboven een haak. Er hing een ijzeren pot aan voor heet water en de aardappels. Later kwam er een kolenfornuis.

Trefpunt van alle Capellenaren was het veer van Piet de Vries, de oversteek met een ijzeren boot van het Veerhuis naar de andere IJsseloever in Krimpen.

"Daar lag dat rietmattenfabriekje van Van Walsum. De vader van moederszijde was Dirk Pieter van Cappellen. Het gerucht ging dat hij verdeeld over het land, meer dan 69 boerderijen gehad zou moeten hebben. Niets is daar meer van over".

Hendrik Heuvelman bezocht alleen de lagere school. Dat was bij meester Krijnissel op het dorp in de Kerklaan. Daarnaast lag het huis van dokter Zandbergen, nu bewoond door mr. W.M. Ibelings. Hendrik Heuvelman bezocht tot zijn elfde jaar deze uit twee lokalen bestaande school. Direct daarna ging hij werken op de steenplaats.

"De aangevoerde slik werd gemengd in een machine, een ronddraaiend ding dat door een paard met een beugel, een uitgehongerd beesie, in beweging werd gehouden. Ik werkte toen van 's morgens vijf tot 's avonds half acht. En of ik nou uit Drente met een tjalk aangevoerde turven ging stapelen, of dat ik me bezig hield met paardjagen, Hendrik kreeg één gulden in de week".

Vroeger waren steenbakkerijen fabrieken, die uitsluitend in de zomermaanden produceerden. 's Winters lag zo'n bedrijf stil. Men kon dan terecht op de rietmattenfabriekjes of verrichtte allerhande kleine klusjes. Meestal leenden de arbeiders bij hun bazen voor de winter wat geld, dat 's zomers door arbeid terug werd betaald.

LIJFEIGENE

"Je was hun lijfeigene. Die mensen zaten altijd in de schuld en ze kwamen er nooit vanaf. Mijn moeder vertelde dat ze 's morgens om drie uur moest beginnen en dan doorging tot 's avonds negen. Er werd op beestachtige wijze op gelet of ze wel werkten. Het was toen zo erg, dat sommigen hun water lieten lopen..... Ze hadden geen tijd voor een onderbreking".

Vakanties bestonden niet. Men werkte en werkte. Zijn eerste sociale conflict ervaart Hendrik op 15-jarige leeftijd. Als hij leest van de eisen die de anarchisten en later de moderne vakbeweging stellen, vraagt hij Riemsdijk, zijn baas in Capelle, om een halve vrije dag per week. "We hebben daar recht op", zei ik hem. "Wat recht, jij hebt geen recht, snootap", was zijn antwoord. Hij trapte Heuvelman op zijn hart. Een

halve dag heeft men toen gestaakt. De andere dag, nadat zij weer waren begonnen, was Hendrik ontslagen.....

Heuvelman vertelt ons over zijn bezoeken aan het Verkooplokaal in Rotterdam. Daar spraken Troelstra of Dijkgraaf. Een busverbinding was er niet. Men kon gebruik maken van het "spoor", maar voor zo'n vergadering afgelopen was, had de laatste trein station Maas reeds verlaten.

VOOROP

"In groepen klassebewuste arbeiders, socialisten, liepen we dan over de dijk naar de stad. Fluitend, soms zingend kwamen we na een vergadering terug. 's Morgens stonden we weer vroeg op het werk. Met stakingen ging ik voorop. Ik voelde me ontzettend aangetrokken tot de massa. Hen te overtuigen van hun kracht. Dat als zij willen, alles stil ligt..... Ik was een man van de straat. Nooit was ik thuis, altijd op pad. Alleen 's zondags zagen we elkaar, maar dan zat ik het grootste deel van de dag te schrijven".

Hendrik Heuvelman heeft dag en nacht voor "de beweging" gewerkt, zat in allerlei besturen, had dertien functies, was raadslid. Daartussendoor colporteerde hij met "Vrijheid, Arbeid en Brood" en verkocht later het blad "Volle Zeilen".

Wat hem soms bezwaart, is dat zijn strijd en dat van duizenden anderen wel een zekere welstand heeft gegeven, maar geen menselijke bevrediging. Het proces van de bewustwording, door hen vroeger op gang gebracht en heden ten dage een hoogst actueel gegeven, zagen de ouderen als een middel "naar het doel waarnaar wij streven". In de praktijk is het slechts een tussenfase. Heuvelman ontkent niet, dat hij het daar weleens moeilijk mee heeft.

DE OUDE SPOORLIJN ROTTERDAM - GOUDA

Op zaterdag 3 april j.l. opende wethouder T.Oster in het Dief- en Duifhuis de tentoonstelling "De oude spoorlijn Rotterdam-Gouda.

De wethouder had zijn huiswerk goed gedaan en vond het, ondanks de stromende regen, zichtbaar leuk deze opening te verrichten. De expositie viel kennelijk ook in goede aarde bij het publiek want op de openingsdag waren er reeds meer dan 100 bezoekers.

Op 10 april was het museum geopend in verband met het Museumweekend en lag het aantal bezoekers zelfs boven de 200. Aangemoedigd door de grote belangstelling werd besloten het museum een extra dag voor het publiek open te stellen en op deze dag, 24 april, mochten we wederom zeer veel bezoekers begroeten. Hetzelfde was het geval op de eerste zaterdag van mei, zodat besloten werd nog een extra dag in te lassen en wel op 22 mei. Op deze dag en op zaterdag 5 juni is de tentoonstelling dientengevolge nog te bezichtigen van 13.00 tot 16.00 uur.

Met ingang van zaterdag 3 juli zal een nieuwe tentoonstelling te bezichtigen zijn met als onderwerp het 100-jarig bestaan van de muziekvereniging E.M.M.

Wij maken van de gelegenheid gebruik u mede te delen dat de tentoonstellingen in het Dief- en Duifhuis worden voorbereid en ingericht door een commissie, bestaande uit de heren C. van Beusekom, J. de Gier en A. de Bruin.

Wethouder T.Oster opent de tentoonstelling

DEPOT 's-GRAVENWEG 325

In ons depot op de zolder van de eeuwenoude boerderij aan de 's-Gravenweg 325 is de laatste maanden hard gewerkt.

Van de gemeente, eigenaar van het pand, hebben we toestemming gekregen om het depot met ± 90 m² uit te breiden. Daarmee wordt bereikt dat het gedeelte van de zolder, dat we al in gebruik hadden, geheel als werkplaats kan dienen.

In de nieuwe ruimte zullen stellingen worden gebouwd waarop de historische voorwerpen kunnen worden opgeslagen. Leden die houten of metalen stellingen voor dit doel ter beschikking zouden willen stellen, verzoeken wij contact op te nemen met de beheerder, tel.4519552.

Om één en ander volgens de regels te kunnen uitvoeren wordt binnenkort een cursus in het conserveren en registreren van de voorwerpen door functionarissen van het Instituut Cultureel Erfgoed Zuid-Holland gegeven. De cursus begint op 17 mei a.s. Leden met belangstelling voor het volgen van deze cursus kunnen zich hiervoor aanmelden bij de secretaris tel.4505981.

De ruimte is door de vrijwilligers C. van Maanen, G.J.Mulder en A.Nijman onder leiding van de deponhouder T.Verkaik verbouwd tot een prachtige ruimte.

's-Gravenweg 325

HET HISTORISCH MUSEUM

Zaterdag 13 maart was de expositie "2000 droge voeten langs de Hollandsche IJssel" voor de laatste keer voor het publiek te bezichtigen. De tentoonstelling werd door ongeveer 2000 mensen bezocht. Ook hebben verscheidene schoolklassen en groepen volwassenen op de weekdays een bezoek aan het museum gebracht.

Vanaf 13 maart was het museum voor het publiek gesloten in verband met werkzaamheden aan het dak van het gemaal. Hiervoor diende het museum ontruimd te worden en moesten de vloer, kasten en dozen met plastic worden afgedekt. Helaas duurden de werkzaamheden aan het dak, o.a. door het slechte weer, langer dan gepland wat weer tot gevolg had dat de jaarvergadering moest worden uitgesteld en ook het inrichten van een nieuwe tentoonstelling vertraging opliep.

Deze tentoonstelling, die gewijd zal zijn aan Capelle aan den IJssel in de 20e eeuw, zal op 29 mei a.s. worden geopend.

Door de werkgroep Historisch Museum is de laatste weken hard gewerkt aan de inrichting van de expositie. Verschillende bezoeken werden gebracht aan het gemeentearchief van Capelle aan den IJssel en het gemeentearchief van Rotterdam. Ook werden het Politiemuseum in Rotterdam en het Brandweermuseum in Hellevoetsluis bezocht om een beeld te krijgen van deze organisaties in de 20e eeuw. Er zijn kortom vele contacten gelegd in een poging om een zo goed mogelijk beeld te geven van Capelle in deze eeuw.

Wij verzoeken leden die ons van dienst kunnen zijn met oude foto's of voorwerpen, die een tijdsbeeld geven van Capelle in de 20e eeuw, contact op te nemen met S.Elhorst, tel.4505660. Hiervoor bij voorbaat onze dank.

LIJST VAN BESTUURSLEDEN

S.Elhorst	voorzitter	tel.4505660
H.G.Gerritsen	secretaris	4505981
Mevr.A.Swets	penningmeester	4506883
P.v.d.Vaart	2e penningmeester	4506650
T.Verkaik	depothouder	4519552
C. van Beusekom	beheerder Historisch Museum	4422440
J. de Gier	lid	4504845
H.Nijman	lid	4583349
A.M. den Boer	adviseur	0180-314870